

YTTRANDE

2015-06-22

Dnr 102-2015/1455

Regeringskansliet

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över Underlag till kontrollstation 2015 för anpassning till ett förändrat klimat (M2015/1162/K1)

Lantmäteriet har främst granskat de delar i den gedigna och omfattande rapporten som direkt berör vår verksamhet. I avsnitt 11, Nationella databaser och fjärranalys förs en rad förslag fram som rör Lantmäteriets ansvar för grundläggande geodata, förslag som vi stödjer och anser vara mycket angelägna att genomföra. Det gäller främst förslagen i 11.1 Tillgång till öppna geodata, 11.2 Samverkansprojektet svensk geoprocess, 11:5 Nationell höjddatabas, 11:7 Historiska flygbilder, 11:8 Hydrografisk kartering, och 11:9 Geodata i tre dimensioner. Vi stödjer också de förslag i samma avsnitt där andra myndigheter tilldelas huvudansvaret men där Lantmäteriet föreslås som samverkans/samrådspart, 11:6 Nationell kartdatabas för vegetation och marktäcke och 11:11 Samverkan kring fjärranalys och klimatanpassning.

I avsnitt 9.4, Bebyggelse, byggnader och kulturarv, förs dock ett förslag fram som Lantmäteriet inte kan stödja. Det gäller Förslag 9:5: *"Lantmäteriet får i uppdrag att undersöka möjligheten att utöka fastighetsregistret med information om läge i förhållande till sjöar, vattendrag och kust, och höjd över havet för byggnaders marknivå"* Förslaget anges innebära att fastighetsregistret skulle kompletteras *"med läge (till exempel avstånd från sjöar, vattendrag och kust) och höjd över havet för byggnaders marknivå, istället för att som nu enbart ange fastigheters koordinater. Det skulle öka kunskapen om vilka fastigheter som riskerar att översvämmas i såväl dagens som i ett framtida klimat."* Lantmäteriet anser inte att Fastighetsregistret bör kompletteras med denna typ av lägesuppgifter, av flera skäl:

- Det skulle innebära en helt annan typ av redovisning än vad registret i övrigt innehåller. Fastighetsregistret innehåller uppgifter om ägare, taxering, in-teckningar, adresser, planer, bebyggelse mm. De flesta med olika myndighetsbeslut som grund. I ett skrivet register är höjd över havet (vatten?) och närhet till vatten inte lämpliga uppgifter att registrera och inte heller enkla att fånga på fastighetsnivå. Stora svårigheter finns både när det gäller vad som skulle registreras och hur det skulle redovisas. Uppgifterna som efterfrågas hör hemma i en kartredovisning och inte i ett skrivet register.

- En redovisning skulle förmodligen också bli väldigt svår att hantera och förstå, eftersom uppgifter om höjd och närhet till vatten inte är tillräckliga uppgifter för att bedöma risker. Är vattnet en sjö med stora tillflöden eller en liten, konstgjord vattensamling? Är vattennivån reglerad eller inte? Hur ser avrinningen ut? Och hur ska många olika höjdvärden för en fastighet enkelt redovisas i ett skrivet register? Erfarenheter visar också att det ofta är i små bäckar och mindre åar som de mest frekventa översvämningsskadorna inträffar t.ex. vid häftiga skyfall. Sådana risker skulle inte kunna kartläggas med höjduppgifter på byggnader.

Lantmäteriet menar att det stöd som efterfrågas för att bedöma översvämningssrisker måste grundas på någon form av redovisning på karta. Lantmäteriet har en rad bastjänster (dator till datortjänster) som kan kombineras i olika GIS-lösningar. Det gäller t.ex. topografisk webbkarta, fastighetsgränser och olika tjänster baserade på laserskannade höjddata.

Bilden nedan visar ett exempel på hur geodatatjänsten *Höjd direkt* kan användas i en applikation tillsammans med *Topografiska webbkartan Visning*, och där man genom att peka i kartan kan få uppgift om punktens markhöjd (och genom att klicka längs vattendrag se avrinningsriktning). Med befintliga data och tjänster från Lantmäteriet kan applikationer med olika grad av funktionalitet skapas. Med hjälp av geodatatjänsten *Höjdmodell Nedladdning* kan man t.ex. skraddarsy egna applikationer för olika användningsområden, t.ex. för att kunna simulera hur vatten breder ut sig vid översvämning.

Lantmäteriet driver nu också, på regeringens uppdrag, ett arbete för att åstadkomma en redovisning av geografisk information i 3D. Det sker utifrån bl.a. den laserskanning som görs av hela landet, och kommer att ge betydligt bättre möjligheter att bedöma både läge, typ av vatten och risker.

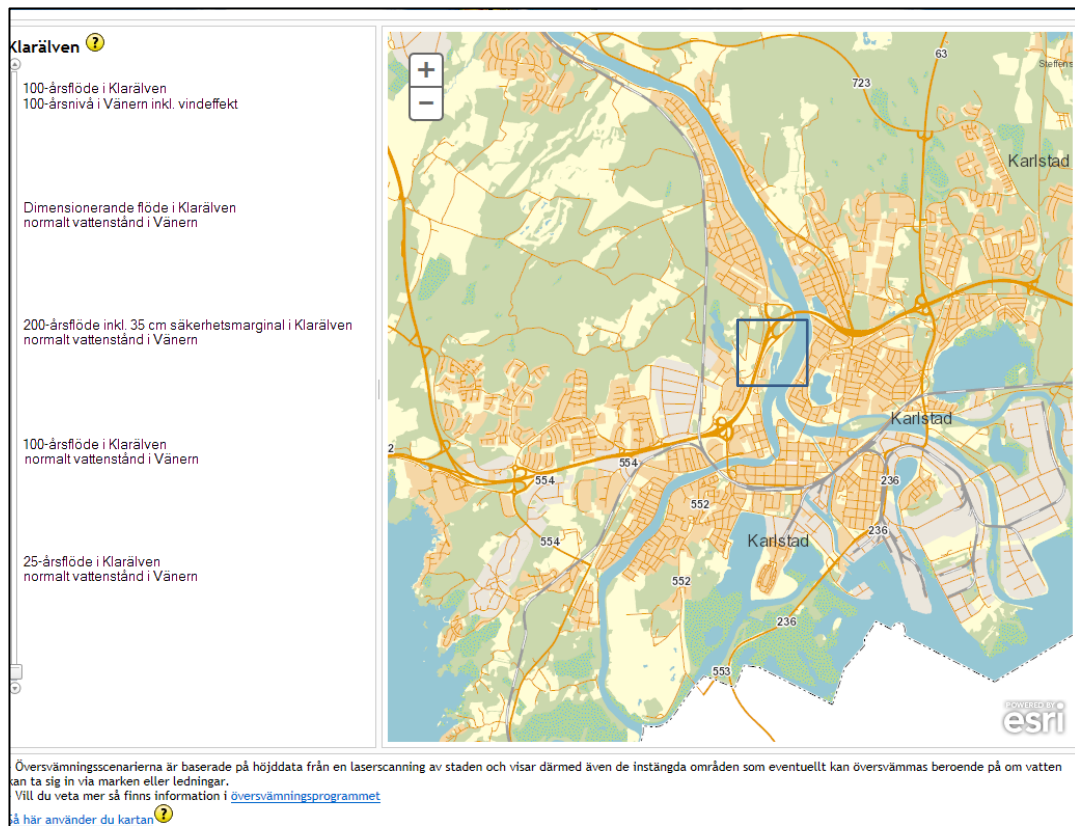
3D-vy över Skövde med Lantmäteriets flygbilder draperade på den nationella höjdmodellen. Byggnader och skog från GSD-Fastighetskartan höjdsatta med hjälp av ytmodell från laserdata. Byggnaderna är färgsatta efter ändamål, bland annat bostäder och industrier.

Vidare bedriver Lantmäteriet tillsammans med SMHI ett projekt där ett hydrografiskt nätverk med god kvalitet byggs upp. Nätverket gör det möjligt att t.ex. bedöma tillflöden och avrinning. De första tjänsterna introduceras i slutet av 2015.

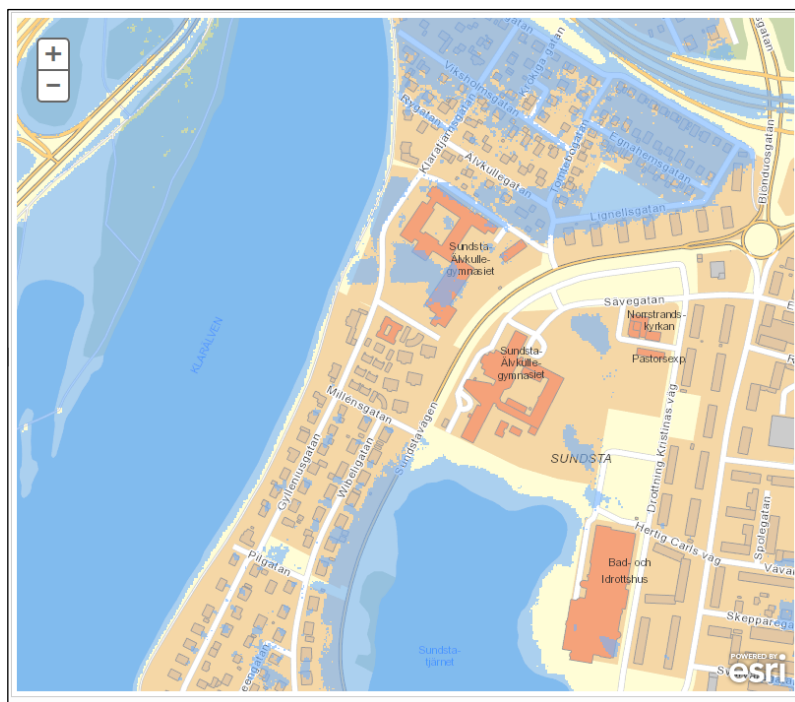
Kommunala exempel på redovisning av översvämningsrisker

Ytterligare ett exempel kan lyftas fram som visar hur (här kommunala) kartdata och Lantmäteriets höjddata kan användas som grund för beräkning och redovisning av översvämningsrisker. Nedan visas två klipp ur den översvämningskartering som finns på Karlstad kommuns hemsida.

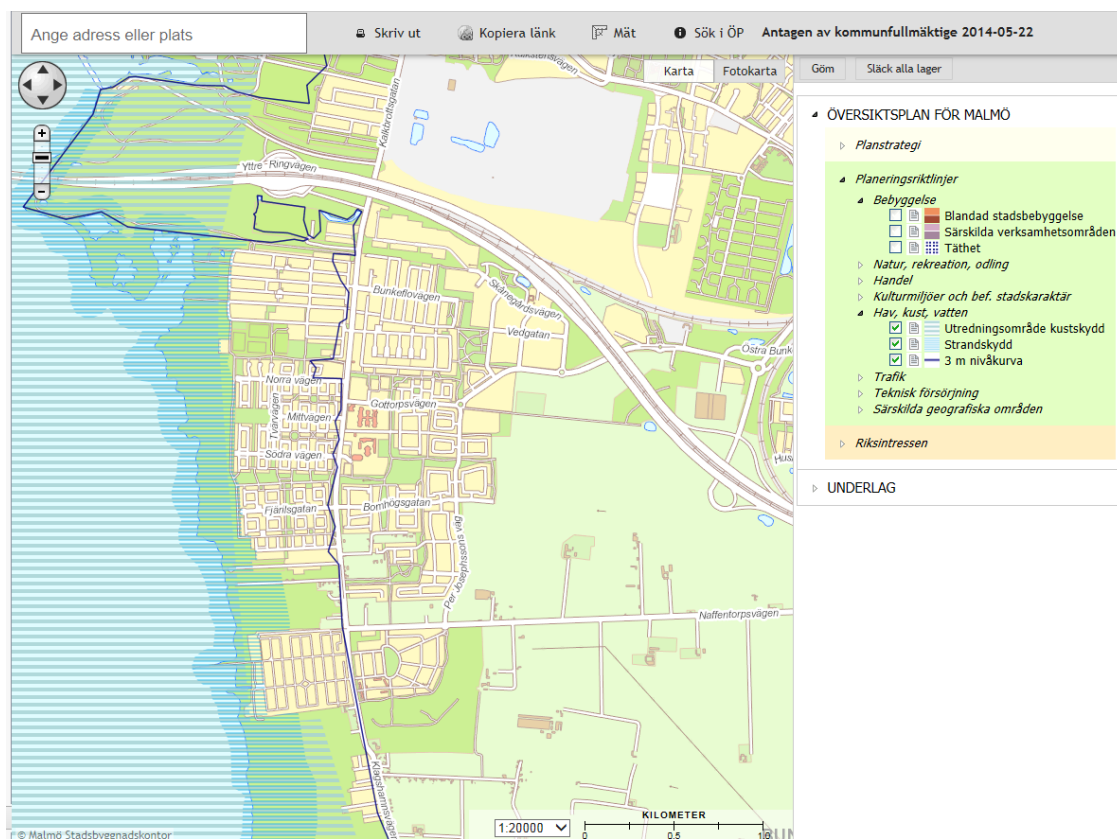
http://gi.karlstad.se/flood/oversvamning_klaralven.html

Karlstad kommuns översvämningskarta med olika valbara översvämningsscenarier

Exempel på 100-årsflöde med normalt vattenstånd i Vänern. Karlstad kommuns översvämningskarta

Ytterligare ett exempel på hur en kommun redovisar riskområden för översvämning med stöd av bebyggelse, egna höjddata mm. Här från Malmös översiktsplan. Tre metersgränsen som redovisas är idag gräns för var man beviljar nybyggnadslov.

http://kartor.malmo.se/rest/ol/2.0/?center=118253,6160976&zoom=0&ol=pr_hav_kustskydd,pr_hav_strandskydd,pr_hav_tremeter&bl=malmo_karta_sv&config=config_op2012.js

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av stf. generaldirektören Anders Lundquist. I den slutgiltiga handläggningen har även deltagit chefsjuristen Tomas Öhrn samt Margareta Lindquist, senior adviser, som varit föredragande i ärendet.

Anders Lundquist

Margareta Lindquist